

STiP-5.1-Parent Version (STiP-5.1-PV)

*Semi-gestructureerd Interview voor
Persoonlijkheidsfunctioneren DSM-5 voor Ouders van
Kinderen vanaf 10 jaar*

Joost Hutsebaut, Maya Meesters & Inge Van Laer

Versie september 2023

Inleiding

Maak eerst kort kennis met de ouder(s) en geef uitleg over de aard en inhoud van het interview. Het interview heeft betrekking op het huidige functioneren van het kind. Als je naar concrete voorbeelden vraagt, probeer dan recente voorbeelden te exploreren, bijvoorbeeld uit de laatste weken. Helpend hierbij is om de tijd zo concreet mogelijk te benoemen bv. “van Kerst tot nu”, “sinds de start van het schooljaar”. Neem eventueel een langere periode wanneer er in de afgelopen periode bijzondere omstandigheden zijn geweest (bv. scheiding van ouders, wissel van school...).

“Met dit interview willen we een beeld krijgen van wie je kind is als persoon. Met ‘persoon’ bedoelen we dat we een beeld willen krijgen van hoe je kind naar zichzelf kijkt en hoe het in staat is om met andere kinderen en volwassenen om te gaan. We willen een beeld krijgen van de sterke kanten en ook van de kwetsbare kanten. Het doel van dit interview is dat jij als ouder jouw ideeën daarover geeft. Mocht je het lastig vinden om over bepaalde onderdelen een inschatting te maken voor je kind, laat het dan vooral weten. Heb je nog vragen voor we van start gaan?”

Opzet van het interview

- Op de linkerbladzijde staan de niveaus zoals geoperationaliseerd in de schaal voor niveaus van persoonlijkheidsfunctioneren (Deel III, DSM-5) t.b.v. de scoring van het interview. Deze criteria kunnen tijdens het interview worden gebruikt om te beslissen of er voldoende informatie is om te scoren en om ook een voorlopige score toe te kennen. De definitieve score van alle aspecten vindt plaats na afloop van het gehele interview.
- Op de rechterbladzijde staan in de eerste kolom de vragen die gesteld (kunnen) worden. Het interview heeft een ‘trechterstructuur’, d.w.z. dat er aanvankelijk open vragen zijn. Daarna volgen hulpvragen die specifieke onderdelen verder toetsen, m.n. indien het initiële antwoord onvoldoende duidelijkheid biedt om te kunnen scoren. Wanneer op basis van het antwoord op de open vraag al een duidelijke score kan worden toegekend, hoeft niet verder te worden doorggevraagd. De interviewer herformuleert het antwoord van het kind zodat het aansluit bij een van de niveaus van functioneren, zoals op de linkerbladzijde beschreven staat (‘checkvraag’). Bij onduidelijkheid kunnen de hulpvragen worden gesteld om meer zicht te krijgen op diverse aspecten van het persoonlijkheidsfunctioneren die nodig zijn om te kunnen scoren. Blijft het ook na het stellen van de hulpvragen moeilijk om een score toe te kennen, dan kan een toetsende vraag worden gesteld. Die vraag laat het kind de keuze tussen twee opties, die naar de verschillende niveaus van persoonlijkheidsfunctioneren waarover getwijfeld wordt, verwijzen. ‘Bedoel je dat... of toch eerder dat...?’ In beide opties worden telkens de extremen van beide niveaus genoemd in tegengestelde richting (bijvoorbeeld bij twijfel tussen 1 en 2, wordt 1 zo geformuleerd dat die overhelt richting 0 en 2 dat die overhelt richting 3) en wordt het kind gevraagd om een keuze te maken en toe te lichten (zie handleiding voor voorbeelden).
- Op de rechterbladzijde wordt in de tweede kolom uitleg gegeven over de kenmerken van het betreffende aspect waarop de interviewer zicht dient te krijgen om een score te kunnen toekennen. De interviewer kan ze gebruiken als een ‘short cut’ om na te gaan of er voldoende informatie is verzameld om het niveau te scoren. Belangrijk is om in het oordeel telkens het

ontwikkelingsniveau van het kind mee te nemen.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.1 Eigenheid/begrenzing

0. Heeft een voortdurend besef van een uniek zelf; bewaakt de bij de eigen rol passende grenzen.
1. Heeft een relatief intact zelfgevoel, met enige afname in duidelijkheid van de begrenzing bij het ervaren van sterke emoties of psychische spanning.
2. Is excessief afhankelijk van anderen voor de invulling van de eigen identiteit, met een beperkte begrenzing tegenover anderen.
3. Heeft een zwak besef van autonomie/zelfcontrole; ervaart een gebrek aan identiteit, of leegheid. Begrenzing is slecht of rigide: over-identificatie met anderen, overmatig benadrukken van de onafhankelijkheid ten opzichte van anderen, of wisselingen hiertussen.
4. Het ervaren van een uniek zelf en een gevoel van zelfcontrole/autonomie is nagenoeg afwezig, of is georganiseerd rondom vermeende bedreigingen van buitenaf. Begrenzing tegenover anderen is onduidelijk of ontbreekt.

IDENTITEIT

Vragen

1.1 Eigenheid/begrenzing

De eerste vragen gaan over in hoeverre je kind een duidelijk beeld heeft van wie het is en of het doorgaans zichzelf kan zijn.

1. In hoeverre denk je dat (naam kind) een duidelijk beeld heeft van wie hij/zij is? In hoeverre heeft hij/zij naar jouw idee al een eigen identiteit?

Hulpvragen:

- Merk je dat (naam kind) erg in de war kan zijn over wie hij of zij is en wat wel of niet bij hem of haar past?
 - Heeft je kind wel eens het gevoel dat hij/zij helemaal niet meer weet wie hij/zij is?
 - Zegt (naam kind) wel eens – of merk je bij (naam kind) – dat het zich leeg voelt en helemaal niet weet wie hij of zij is?
2. In hoeverre lukt het (naam kind) om echt zichzelf te zijn en te blijven? Lukt dat ook in contact met anderen? Of wanneer hij/zij gespannen raakt?

Hulpvragen:

- Gebeurt het weleens dat je kind zich overmatig aanpast of laat beïnvloeden door een ander? Zo ja, is dat vaak?
- Gebeurt het weleens dat jij je kind nauwelijks herkent wanneer het gespannen of emotioneel wordt?
- Gebeurt het weleens dat je kind erg star wordt in zijn eigen overtuigingen en zich daardoor afzet tegen jou/anderen? Dat het zich op geen enkele manier meer laat beïnvloeden door anderen?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Heeft het kind een duidelijk gevoel van eigenheid?
2. Is de persoon in staat om dat gevoel van eigenheid te behouden onder stress en in contact met anderen?

Vraag naar concrete voorbeelden.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.2 Eigenheid/-waardering

0. Heeft een consistent en zelf-gereguleerd positief gevoel van eigenwaarde, met gepast zelfbeeld.
1. Het gevoel van eigenwaarde is bij tijden verminderd, met een overmatig kritisch of enigszins verstoord zelfbeeld.
2. Heeft een kwetsbaar gevoel van eigenwaarde, bepaald door een overmatige zorg over beoordeling van buitenaf, met behoefte aan goedkeuring. Gevoelens van onvolledigheid of minderwaardigheid, met compenserend opgeblazen of juist minderwaardig zelfbeeld.
3. Heeft een kwetsbaar gevoel van eigenwaarde, dat gemakkelijk beïnvloed wordt door omstandigheden, en een zelfbeeld dat coherentie mist. Het zelfbeeld is ongenueanceerd: vol afkeer van zichzelf of vol van eigendunk, of een onlogische, irreële combinatie van beide.
4. Heeft een zwak of vervormd zelfbeeld, gemakkelijk ondermijnd in contact met anderen; significante vervorming en verwarring met betrekking tot het zelfbeeld.

IDENTITEIT

Vragen

1.2 Eigenwaarde/-waardering

1. Hoe tevreden is (naam kind) met zichzelf?

Hulpvragen:

- Hoe uitgesproken is dat positieve/negatieve gevoel over zichzelf?
- Kan dat negatieve gevoel over zichzelf zo ver gaan dat hij/zij echt een afkeer van zichzelf heeft (of een hekel aan zichzelf heeft)?
- Kan dat positieve gevoel over zichzelf zo ver gaan dat het buiten proportie is?

2. In hoeverre heb je het idee dat je kind zichzelf goed kan inschatten? In hoeverre denk je dat dat positieve of negatieve gevoel ook overeenkomt met een juiste inschatting van zichzelf?

Hulpvragen:

- Merk jij dat je kind te negatief/positief naar zichzelf kijkt?

3. In hoeverre wisselt het gevoel over zichzelf sterk?

Hulpvragen:

- Waar zijn die wisselingen van afhankelijk/waar hangen die mee samen?
- In hoeverre wordt het gevoel dat je kind over zichzelf heeft, bepaald door wat anderen vinden?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Heeft het kind een voldoende positief gevoel van eigenwaarde?
2. Is dat gevoel van eigenwaarde consistent met zelfverwezenlijking en persoonlijke kwaliteiten?
3. Is dat gevoel van eigenwaarde voldoende stabiel (bv. bij falen of kritiek)? Is het gevoel van eigenwaarde vooral intern gereguleerd of vooral afhankelijk van externe omstandigheden of externe beoordeling (zoals kritiek of falen)?

Vraag naar concrete voorbeelden.

IDENTITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

1.3 Emoties

0. Heeft het vermogen om een brede range aan emoties te beleven, te verdragen en te reguleren.
1. Sterke emoties worden als verontrustend ervaren, gepaard gaande met een beperking in de range van emotionele belevingen.
2. Emotieregulatie is afhankelijk van externe positieve waardering. Bedreiging van het gevoel van eigenwaarde roept sterke emoties op zoals woede of schaamte.
3. Emoties kunnen snel wisselen of er zijn voortdurende gevoelens van wanhoop.
4. Emoties zijn niet in overeenstemming met de context of met innerlijke ervaringen. Haat en agressie kunnen op de voorgrond staan, maar worden geloofend of toegeschreven aan anderen.

IDENTITEIT

Vragen

1.3 Emoties

1. Welke emoties ervaart (naam kind) in het dagelijks leven?

Hulpvragen:

- Laat je kind gevoelens zien zoals boos, bang, blij, verdrietig?
- Heb je het idee dat je kind sommige emoties minder ervaart dan andere kinderen?

2. Hoe sterk of intens zijn de gevoelens van (naam kind)?

Hulpvragen:

- Gebeurt het wel eens dat (naam kind) overspoeld raakt?

3. In hoeverre merk je dat de gevoelens die je kind ervaart in verhouding staan tot wat er is gebeurd?

Hulpvragen:

- Merk je weleens dat je kind té boos/bang/verdrietig/blij kan zijn in verhouding tot de aanleiding?
- Merk je wel eens dat je kind te weinig emoties lijkt te ervaren in verhouding tot wat er gebeurt of is gebeurd?

4. Hoe goed kan je kind omgaan met de gevoelens die het ervaart?

Hulpvragen:

- Hoe goed lukt het je kind om zulke (intense) emoties ook zelf te hanteren? Of heeft het daarvoor steeds of vaak steun van iemand anders voor nodig?
- Heb je weleens het idee dat je kind zijn/haar emoties niet meer in de hand heeft?
- Heb je het idee dat emoties bij je kind soms (veel) langer blijven hangen dan bij andere kinderen? Dat het zich moeizaam herstelt van intense emoties?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende vier zaken:

1. Wat is de reikwijdte van het palet aan ervaren emoties?
2. Wat is de intensiteit van emoties?
3. Hoe zeer sluiten emoties aan bij de interne of externe aanleiding of context?
4. Hoe kunnen emoties worden gereguleerd?

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.1 Doelen

0. Stelt redelijke doelen en streeft die na, gebaseerd op een realistische inschatting van persoonlijke capaciteiten.
1. Is uitzonderlijk doelgericht, juist enigszins daarin geremd, of worstelt met tegenstrijdigheden in het stellen van doelen.
2. Doelen zijn vaker manieren om externe goedkeuring te verkrijgen dan dat ze vanuit zichzelf bepaald worden, waardoor samenhang en continuïteit ontbreekt.
3. Heeft problemen met het stellen van persoonlijke doelen en/of het verwezenlijken daarvan.
4. Vertoont een gebrekkige differentiatie tussen denken en doen, waardoor het vermogen om doelen te stellen ernstig is beperkt, resulterend in onrealistische of onhaalbare plannen.

ZELFSTURING

Vragen

2.1 Doelen

De volgende vragen gaan over doelen die je kind wil bereiken en hoe het daarmee bezig is.

1. Wat wil je kind graag leren of kunnen?

Hulpvragen:

- Lukt het je kind om zichzelf een doel te geven, iets wat het wil bereiken of beheersen?
- Merk je dat je kind zich voor een wat langere tijd kan richten op bepaalde doelen die het wil bereiken?
- Als je kind iets niet kan bereiken wat het wil, hoe gaat hij of zij daar dan mee om?

2. Waarom zijn dit volgens jou belangrijke doelen voor je kind?

Hulpvragen:

- Is dit echt iets wat je kind zelf wil, of is je kind erg geneigd om zijn of haar doelen te laten bepalen door anderen, zoals ouders, vrienden of school?
- Heeft je kind misschien de neiging zich erg aan te passen aan de wensen en doelen die anderen voor hem of haar hebben? Of bijvoorbeeld om anderen trots te maken of om mee te doen met anderen?
- Heb je het idee dat je kind echt zelf zijn of haar richting in het leven aan het bepalen is? Of laat het zich daarvoor erg door anderen beïnvloeden?

3. Slaagt je kind er doorgaans in om datgene wat het wil bereiken of beheersen, ook daadwerkelijk te bereiken?

Hulpvragen:

- Als iets niet meteen lukt, kan je kind dat dan verdragen en doorzetten tot het wel lukt? Of vindt hij/zij dit lastig? Kan hij/zij omgaan met frustraties daarin?
- De doelen die je kind heeft voor zichzelf, zijn die ook realistisch of haalbaar voor je kind? Sommige kinderen hebben de neiging zichzelf te overschatten, dat ze denken dat ze alles zomaar kunnen. Herken je dat misschien ook bij je kind?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Stelt het kind zichzelf doelen?
2. Gaat het om authentieke, persoonlijke doelen?
3. Zijn die doelen haalbaar en realistisch? Slaagt het kind er niet alleen in om zichzelf doelen te stellen, maar ook om stappen te zetten om die doelen ook daadwerkelijk te realiseren?

Het kan hier zowel gaan om grotere doelen op lange termijn, als om kleinere doelen of tussenstappen naar die lange-termijndoelen.

Daag het kind uit om te vertellen over concrete doelen. Zorg er vooral voor dat je helder hebt of het kind er ook daadwerkelijk naar streeft deze doelen te verwezenlijken en of er voorbeelden zijn dat het daar ook in kan slagen.

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.2 Streefniveau

0. Maakt gebruik van gepaste normen voor gedrag, leidend tot vervulling op meerdere levensgebieden.
1. Kan sociaal-onwenselijke of weinig realistische persoonlijke maatstaven hanteren, waardoor een gevoel van vervulling enigszins beperkt blijft.
2. Persoonlijke maatstaven kunnen onredelijk hoog zijn (bv. het gevoel heel bijzonder te moeten zijn, of anderen te moeten pleasen) of uitzonderlijk laag (bv. niet in overeenstemming met gangbare sociale normen). De verwezenlijking van deze persoonlijke maatstaven wordt beperkt door het ontberen van een gevoel van authenticiteit.
3. Persoonlijke maatstaven voor gedrag zijn vaag of tegenstrijdig. Het leven wordt beleefd als betekenisloos of bedreigend.
4. Persoonlijke maatstaven voor gedrag ontbreken nagenoeg volledig. Daadwerkelijke verwezenlijking van deze maatstaven is vrijwel ondenkbaar.

ZELFSTURING

Vragen

2.2 Streefniveau

1. Heeft je kind belangrijke waarden voor zichzelf, bijvoorbeeld over hoe het zich moet gedragen, waaraan het zich probeert te houden?

Hulpvragen:

- Kan je kind zich gemakkelijk aanpassen aan de regels die gelden in bijvoorbeeld een klas of sportvereniging?
 - Merk je dat je kind soms of vaak grenzeloos is? Dat hij of zij helemaal zijn eigen gang gaat en geen rekening houdt met anderen, of zich juist helemaal aanpast aan de ander, zonder zijn eigen gedragsregels vast te houden?
2. Hoe goed lukt het je kind om zich aan deze waarden en normen te houden?

Hulpvragen:

- Kan je kind erg streng zijn voor zichzelf? Bijvoorbeeld dat het van zichzelf niet verdraagt dat het fouten maakt?
- Merk je dat je kind de lat voor zichzelf erg hoog heeft liggen? Of misschien juist dat je kind de lat erg laag legt en weinig van zichzelf lijkt te verwachten?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Heeft het kind duidelijke interne normen en maatstaven waaraan het dient te voldoen of zich aan dient te houden als leidraad in zijn/haar leven?
2. Hoe hanteert het kind deze normen en hoe goed slaagt het kind erin te leven naar deze normen, dit wil zeggen noch te streng of rigide, noch te laks of passief?

Vraag naar concrete voorbeelden.

ZELFSTURING

Niveaus van (dis-)functioneren

2.3 Zelfreflectie

0. Kan reflecteren op innerlijke ervaringen en daar op constructieve wijze betekenis aan verlenen.
1. Is in staat om op innerlijke ervaringen te reflecteren, maar overwaardeert daarbij eenvoudige vormen van zelfkennis (bv. intellectuele of gevoelsmatige kennis).
2. Heeft beperkte capaciteit om te kunnen reflecteren op eigen innerlijke ervaringen.
3. Heeft duidelijke beperkingen in het vermogen om op mentale processen te kunnen reflecteren en om die te begrijpen.
4. Is diepgaand onvermogen om constructief te kunnen reflecteren op eigen ervaringen. Persoonlijke motieven worden niet onderkend of toegeschreven aan de buitenwereld.

ZELFSTURING

Vragen

2.3 Zelfreflectie

1. Heb je de indruk dat je kind in staat is om goed te begrijpen waarom het doet wat het doet en hoe dat gestuurd wordt door bijvoorbeeld bepaalde gevoelens of behoeftes?

Hulpvragen:

- Denk je dat je kind meestal van zichzelf begrijpt waarom het boos/bang/verdrietig of blij is? Of waarom het doet wat het doet?
- Zie je wel eens bij je kind dat het in de war is over zijn of haar gevoelens of gedrag?
- Lijkt het wel eens alsof een emotie of bepaald gedrag je kind als het ware ineens overvalt, of dat het hem of haar overkomt?
- Merk je dat je kind zich soms erg kan verliezen in gepieker over zichzelf?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op het volgende:

1. Is het kind in staat om over de eigen mentale processen te reflecteren (gedachten, gevoelens, verlangens, bedoelingen) versus erg verward worden of niet kunnen uitzoomen uit eigen mentale processen? Is er een evenwicht tussen inzicht en voelen, tussen cognitief begrijpen en intuïtief aanvoelen?

Vraag naar concrete voorbeelden.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.1 Begrip ander

0. Is in de meeste situaties in staat om andermans ervaringen en motieven op accurate wijze te begrijpen.
1. Is enigszins beperkt in het vermogen om andermans ervaringen te waarderen en te begrijpen; neigt ertoe anderen onredelijke verwachtingen toe te dichten of hen te beleven als controlebehoefstig.
2. Is overmatig gericht op de belevingswereld van de ander, maar enkel voor zover dat als relevant wordt gezien voor zichzelf.
3. Het vermogen om de gedachtes, gevoelens en gedragingen van de ander in overweging te nemen en te begrijpen vertoont duidelijke beperkingen; is geneigd om steeds erg specifieke aspecten van andermans belevingen te bespeuren, in het bijzonder diens kwetsbaarheden en pijnpunten.
4. Vertoont een uitgesproken onvermogen om andermans ervaringen en motieven in overweging te nemen en te begrijpen.

EMPATHIE

Vragen

3.1 Begrip ander

De volgende vragen gaan over hoe goed je kind in staat is om zich in te leven in anderen en de gedachten en gevoelens van anderen te begrijpen.

1. Heeft je kind oog voor de gevoelens van anderen? Is je kind er zich doorgaans van bewust als er iets met iemand anders aan de hand is?

Hulpvragen:

- Merk je soms dat je kind er helemaal niet mee bezig is wat anderen denken of voelen?
 - Merk je soms dat je kind er net overmatig mee bezig is met wat anderen zouden kunnen denken of voelen?
2. Hoe goed lukt het (naam kind) volgens jou om echt te begrijpen wat anderen voelen of denken, om zich echt goed af te stemmen op anderen?

Hulpvragen:

- Merk je dat je kind soms de neiging heeft veel te veel voor anderen in te vullen? Denk aan: veel te snel invullen welk oordeel een ander over hem of haar heeft?
- Merk je dat je kind soms wel de ander begrijpt, maar daar vervolgens misbruik van kan maken door bijvoorbeeld de ander te kwetsen en te raken?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Kan het kind de gedachtegang en gevoelswereld van anderen doorgaans goed volgen en begrijpen?
2. Is het kind in staat om de gedachten en gevoelens van de ander als ander te erkennen en begrijpen? Heeft de persoon de neiging om specifiek gevoelig te zijn voor bepaalde emoties bij anderen (bv. boosheid, afwijzing, verlating) wat erg de interpretatie van intentie van anderen kleurt?

Vraag naar concrete voorbeelden.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.2 Perspectieven

0. Begrijpt en waardeert andermans gezichtspunten, zelfs indien men het er niet mee eens is.
1. Ofschoon in staat om andere perspectieven in overweging te nemen en te begrijpen, is er een geneigdheid om dat niet daadwerkelijk te doen.
2. Is uitermate op zichzelf gericht; aanzienlijk beperkt vermogen om andermans ervaringen te waarderen en te begrijpen en om alternatieve perspectieven in overweging te kunnen nemen.
3. Is over het algemeen onvermogen om uiteenlopende gezichtspunten in overweging te nemen; voelt zich zeer bedreigd bij verschillen in opvatting of door andersoortige gezichtspunten.
4. Oog voor het perspectief van de ander ontbreekt nagenoeg volledig (is overmatig gefixeerd op de ander vanuit het oogpunt van de eigen behoeftebevrediging en het vermijden van beschadiging).

EMPATHIE

Vragen

3.2. Perspectieven

1. Soms zijn er thuis of onder vrienden meningsverschillen. Als je kind van mening verschilt met iemand anders, zoals een vriend(in) of een gezinslid, hoe goed kan het dan zich toch verplaatsen in de mening of het gezichtspunt van de andere?

Hulpvragen:

- Merk je dat je kind dat wel kan begrijpen waarom anderen op een andere manier over iets denken?
2. Hoe gaat je kind ermee om wanneer er zulke verschillen in mening of gezichtspunt zijn?

Hulpvragen:

- Merk je soms dat je kind helemaal niet goed verdraagt dat anderen een andere mening hebben? Denk aan: dat je merkt dat anderen op eieren gaan lopen of dat je merkt dat je kind steeds de strijd aangaat als er een verschil van mening is?
- Staat je kind doorgaans open om van anderen te leren?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Kan het kind inzien en begrijpen dat anderen een andere visie op iets kunnen hebben?
2. Hoe ervaart het kind het wanneer anderen een andere mening hebben over iets?

Vraag naar concrete voorbeelden.

EMPATHIE

Niveaus van (dis-)functioneren

3.3 Impact

1. Is zich bewust van het effect van het eigen gedrag op anderen.
1. Heeft inconsistenties in het besef van het effect van het eigen gedrag op anderen.
2. Is zich over het algemeen niet bewust van of bekommerd over de mogelijke impact van het eigen gedrag op anderen of heeft een onrealistische inschatting daaromtrent.
3. Is verward omtrent of heeft geen besef van de impact van eigen gedragingen op anderen; is vaak verbijsterd over andermans ideeën en gedragingen, waarbij aan de ander vaak ten onrechte kwaadaardige intenties worden toegeschreven.
4. Sociale interacties kunnen verwarrend zijn en leiden tot desoriëntatie.

EMPATHIE

Vragen

3.3. Impact

1. Heeft je kind doorgaans door hoe het overkomt op anderen, zoals leeftijdsgenoten?

Hulpvragen:

- Kan je kind soms dingen doen of zeggen zonder dat het door heeft hoe dat voor anderen is?
- Kan je kind soms helemaal in de war raken van hoe anderen reageren op dingen die het zegt of doet (waar je dan uit kan afleiden dat het geen besef had dat het zelf iets heeft gedaan wat tot zo'n reactie kan leiden?)
- Kan je kind soms lang blijven piekeren over hoe het is overgekomen of hoe dingen die het heeft gedaan voor anderen zijn geweest?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op het volgende:

1. Kan het kind begrijpen en juist inschatten welke impact zijn/haar gedrag heeft op de ander?

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.1 Verbondenheid

0. Onderhoudt meerdere bevredigende langdurige relaties binnen de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven.
1. Is in staat om langdurige relaties aan te gaan in de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven, met enkele beperkingen in de mate van diepte en bevrediging.
2. Heeft een vermogen tot en wens voor relaties in de persoonlijke levenssfeer en het maatschappelijke leven, maar de verbondenheid blijft goeddeels oppervlakkig.
3. Heeft enige wens om relaties aan te gaan in de persoonlijke levenssfeer of het maatschappelijke leven, maar is aanzienlijk beperkt in het vermogen tot positieve en aanhoudende verbondenheid.
4. Verlangen naar verbondenheid is beperkt op basis van een uitgesproken desinteresse daarin of vanuit de angstige verwachting daar schade aan te zullen oplopen. De betrokkenheid bij anderen blijft afstandelijk, is gedesorganiseerd of aanhoudend negatief van aard.

INTIMITEIT

Vragen

4.1 Verbondenheid

De volgende vragen gaan over de relaties die je kind met anderen heeft en hoe de contacten met anderen doorgaans verlopen. Dit kunnen zowel leeftijdsgenoten als volwassenen zijn; het kan gaan om vrienden, klasgenoten, leerkrachten of familie.

1. Hoe goed kan je kind nieuwe contacten aangaan? Zowel met volwassenen als met leeftijdsgenoten?

Hulpvragen:

- Heeft je kind een vriendengroep? Kan het zich goed handhaven in de klasgroep? Waarom wel/niet?
2. Hoe goed kan je kind ook hechtere, diepgaandere vriendschappen aangaan?

Hulpvragen:

- Merk je dat de meeste contacten oppervlakkig of vluchtig zijn?
 - Denk je dat je kind zich eenzaam voelt, bv. ondanks aanwezige vriendschappen of contacten?
3. Hoe goed kan je kind vriendschappen vasthouden?

Hulpvragen:

- Heeft je kind vaak wisselende vrienden?
- Merk je dat je kind vaak of snel ruzie heeft met vrienden?
- Merk je dat je kind soms snel iemand laat vallen?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Is het kind in staat tot positieve verbondenheid met anderen?
2. Is deze verbondenheid betekenisvol?
3. Is deze verbondenheid voldoende stabiel en langdurig positief?

Het betreft zowel relaties in de persoonlijke levenssfeer, als sociaal-maatschappelijke relatie. Probeer vast te stellen of het kind in staat is om een breed netwerk van positieve relaties aan te gaan en vast te houden. Probeer na te gaan of er wel een verlangen is naar verbondenheid.

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.2 Nabijheid

0. Verlangt naar en realiseert daadwerkelijk meerdere zorgzame, intieme en wederkerige relaties.
1. Het vermogen en de wens om intieme wederkerige relaties te vormen is aanwezig, maar is geremd in de daadwerkelijk betekenisvolle omgeving ervan en bij vliegen beperkt bij oplopende emoties of conflicten.
2. Intieme relaties zijn er voornamelijk op gericht om tegemoet te komen aan de behoefte de eigen zelfwaardering te reguleren, gepaard gaande met een onrealistische verwachting om door de ander volledig begrepen te worden.
3. Relaties zijn gebaseerd op de sterke overtuiging in een absolute behoefte aan een betrokken ander, en/of verwachtingen te zullen worden verlaten of misbruikt. Gevoelens van intieme betrokkenheid bij anderen wisselen sterk tussen angst/afwijzing en een wanhopige wens tot verbondenheid.
4. Relaties worden bijna uitsluitend gezien in termen van de mate waarin ze gerief kunnen leveren of pijn of lijden kunnen aanrichten.

INTIMITEIT

Vragen

4.2. Nabijheid

1. Heeft je kind ook echt beste vrienden?
Eventueel: Heb je een idee waarom niet?
2. Is je kind in staat om gelijkwaardige en wederkerige vriendschappen of relaties aan te gaan?

Hulpvragen:

- Merk je dat je kind bijvoorbeeld erg volgend is of zich erg aanpast?
 - Merk je dat je kind in vriendschappen egocentrisch kan zijn?
3. Kan je kind erop vertrouwen dat vriendschappen ook echt duurzaam zijn?
Dat ze zullen blijven bestaan?

Hulpvragen:

- Merk je dat je kind geregeld iets doet waardoor goede vriendschappen toch worden verbroken?
- Merk je dat je kind soms afstand kan nemen als vriendschappen te hecht worden?
- Merk je dat je kind soms weinig investeert in vriendschappen waardoor ze doodbloeden?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende drie zaken:

1. Heeft het kind een capaciteit tot intieme/nabije verbondenheid (i.t.t. afstandelijk en oppervlakkig)?
2. Is er sprake van wederkerigheid/gelijkwaardigheid in deze relaties (versus egocentrisme)?
3. Is er sprake van ervaren veiligheid in langdurige intieme relaties?

Exploreer bij twijfel aan interpersoonlijk functioneren 2 of 3 nabije relaties om goed zicht te krijgen op bovenstaande aspecten.

Vraag naar concrete voorbeelden.

INTIMITEIT

Niveaus van (dis-)functioneren

4.3 Wederkerigheid

0. Streeft naar samenwerking en wederzijds voordeel en reageert flexibel op een scala van andermans ideeën, gevoelens en gedragingen.
1. Samenwerking kan beperkt worden door onrealistische verwachtingen; enigszins verminderd vermogen tot respect voor of reactie op andermans ideeën, gevoelens of gedragingen.
2. Neigt ertoe relaties niet te beoordelen in termen van wederkerigheid en werkt vooral samen voor persoonlijk gewin.
3. Weinig wederkerigheid; anderen worden bovenal beleefd naar de wijze waarop zij een (negatieve of positieve) invloed uitoefenen op het zelf; pogingen tot samenwerking worden vaak doorkruist door vermeende kleineringen door de ander.
4. Het sociale/interpersoonlijke gedrag is niet wederkerig; maar is daarentegen gericht op de vervulling van basale behoeften of om te ontsnappen aan pijn.

INTIMITEIT

Vragen

4.3. Wederkerigheid

1. Hoe goed kan je kind samenwerken met anderen, vb in de klas of thuis?

Hulpvragen:

- Merk je soms dat je kind samenwerken moeilijk vindt?
- Heeft je kind vaak ruzie wanneer het moet samenwerken?
- Werkt je kind liever alleen?

2. Hoe goed lukt het je kind om rekening te houden met anderen? Kan het dan ook zelf een eigen inbreng doen?

Hulpvragen:

- Merk je dat je kind de neiging kan hebben om koppig zijn of haar zin door te drijven (bijvoorbeeld wanneer er een spel moet gekozen worden of wanneer er aan een klasopdracht samengewerkt moet worden)?
- Merk je wel eens dat je kind te volgzzaam is en zichzelf te veel wegcijfert als het moet samenwerken?

Achtergrond of aard van de vraagstelling

Probeer zicht te krijgen op de volgende twee zaken:

1. Is het kind in staat tot constructieve samenwerking?
2. Is het kind in staat flexibel om te gaan met de inbreng van anderen (noch te veel, noch te weinig)?

Vraag naar concrete voorbeelden.